

SZÁMÚZETÉS A POKOLBA

- Az oroszok - mondta Dowling a maga kimért modorában - az újraszervezés általánossá válását megelőző korban Szibériába küldték a rabokat. A franciák az Ördögszigetet használták ugyanerre a célra. Az angolok Ausztráliába vitték őket.

Miután elhallgatott, elgondolkodva méregette a sakktáblát, ujjai az egyik futója felett lebegtek.

A tábla másik oldalán ülő Parkinson szórakozottan fürkészte a figurák bonyolult mintázatát. A sakk a számítógép-programozók megszokott sportjának számított, de öbelőle az adott körülmények között hiányzott a lelkesedés. A szent jogokra, egyre inkább úgy érezte - és emiatt mind bosszúsabb lett -, hogy Dowlingnak nem kellett volna ennyire ridegnek lennie, amikor beprogramozta a vádbeszédet.

A programozók természetesen mindig is hajlamosak voltak magukra venni a számítógépek vélt vagy valós tulajdonságait - például az érzéketlenséget, valamint azt, hogy csakis a logika hatott rájuk, más semmi. Ez a jelenség Dowling esetében gondosan fésült hajában, valamint visszafogottan elegáns ruházatában tükröződött.

Parkinson, aki inkább a védelem oldalát szerette programozni azokban a törvény- széki ügyekben, amelyekhez kirendelték, szándékosan intézte úgy, hogy az öltözete a gondatlanság apróbb nyomait mutassa.

- Úgy értem, a számúzetés egy jól bevált büntetés - dörmögte félhangosan -, és ennél fogva nem különösen kegyetlen.

- Nem így értem - válaszolta Dowling. - Tény, hogy különösen kegyetlen, de az is tény, hogy remekül bevált. Manapság rendkívüli visszatartó erővel bír.

Azzal lépett egyet a futóval, de továbbra sem nézett fel, míg Parkinson önkéntelenül felkapta a fejét.

Természetesen nem látott semmit. Minden oldalról zárt helyiségben tartózkodtak, egy kényelmes, modern világban, amelyet az emberi igényekhez szabtak, és amelyet gondosan óvtak a könyörtelen külvilág hatásaitól. Odakint akár napfényes éjszaka is lehetett, ebből idebent semmit sem érzékeltek.

Parkinson gondolkodóba esett. Mikor is látta utoljára azt? Nem is olyan régen. Most vajon melyik fázisában jár? Telik? Kitejt már? Vagy éppen fogy? Lehet, hogy csak egy keskeny sáv látszik belőle, alig valamivel a láthatár felett?

A szent jogokra, kellemes látványt kellene nyújtania. Egykoron így is volt. De az évszázadokkal ezelőtt történt, jóval azelőtt, hogy az úrutazás olcsó lett és általános, és jóval azelőtt, hogy a környezet kifinomulttá és minden szempontból ellenőrzötté vált. Mostanra az az égbolton fénylő gömb egy új és még a korábbinál is borzalmasabb, úrbéli Ördög-szigetté lett. Az eredeti nevét már senki sem vette a szájára, pusztán iszonyodásból. Csak úgy emlegették: „az”. Vagy csupán egy kurta, felfelé irányuló fejmozdulattal utaltak rá.

- Hagynod kellett volna - mondta Parkinson -, hogy úgy programozzam be az esetet, hogy a rendszer általában véve a száműzetés ellen foglaljon állást.

- Miért? Az eredményt az sem befolyásolta volna.

- Ezt az egyet nem - válaszolta Parkinson, de a jövőbeli eseteket talán igen. A hasonló ügyekben kevésbé száműzetésre, inkább halálra kellene ítélni az elkövetőket.

- Azokat, akik a berendezések rongálásában bűnösök? - mormolta Dowling. - Ne is álmodj róla!

- Hirtelen felindulásból tette - vitatkozott tovább Parkinson.
- Elismerem, szándékában állt ártani egy emberi lénynek. De nem állt szándékában kárt tenni a felszerelésben.

- Csakhogy ez nem jelent az égvilágon semmit - jelentette ki Dowling. - Az ilyen jellegű esetekben a szándék hiánya nem enyhítő körülmény. Ezt magad is tudod.

- Pedig enyhítő körülménynek kellene lennie. Szerintem éppen ez a lényeg. Ezt szerettem volna kihangsúlyozni.

Parkinson előrébb toltta az egyik gyalogját, hogy fedezze a lovat.

Dowling fontolóra vette a következő lépését, közben megállapította:

- Szóval, ragaszkodsz a királynővel végrehajtott rohamhoz, Parkinson, de légy erős, nem fogom hagyni. Lássuk csak, lássuk csak. - Ismét a fejét törte, de közben tovább beszélt: - Ez már nem a vademberek kora, Parkinson. Egy zsúfolt világban élünk, ahol a legkisebb hibát sem engedhetjük meg magunknak. Egy olyan apróság, mint egy kiégett konzisztor, veszélybe sodorhatja a lakosság jókora részét. Ha valaki dühében elvág egy tápkábelt, az véresen komoly ügy.

- Nem is ez a kérdés, hanem...

- És nekem úgy tűnik, hogy te is ugyanígy gondoltad, amikor összeraktad az ügyvédprogramot.

- Tévedsz - jelentette ki Parkinson. - Nézd, amikor Jenkins lézersugara kettévágta azt a tértorzítót, én magam is ugyanolyan közel kerültem a halálhoz, mint bárki más. Ha negyedórával később jön a segítség, én is meghalok, és ennek tökéletesen tudatában vagyok. Az én álláspontom csupán az, hogy nem a száműzetés a megfelelő büntetés.

A nyomaték kedvéért megkopogtatta mutatóujjával a sakktablát, és Dowling gyorsan elkapta a királynőjét, mielőtt az eldőlt volna.

- Igazítok, nem lépek - mormolta.

Aztán a tekintetét figuráról figurára ugratva felmérte a helyzetet, és tovább gondolkodott.

- Te tévedsz, Parkinson - mondta közben szórakozottan -, ez a tökéletes büntetés, mert ennél súlyosabb nincs, és így megfelel egy olyan bűnnek, amelynél nincs súlyosabb. Nézd, valamennyien teljesen átérezzük, hogy mennyire függünk egy rendkívül bonyolult és meglehetősen sérülékeny rendszertől.

Egy műszaki hiba valamennyiünket megölheti, és nem számít, hogy ez a hiba miért következik be: véletlenül, vagy a hozzáértés hiánya miatt, vagy mert szándékosan előidézni valaki. Az emberi lények a legnagyobb kiszabható büntetést érdemlik egy efféle bűncselekményért, ugyanis csakis így érezhetjük magunkat biztonságban. Az egyszerű halálbüntetésnek nincs elég visszatartó ereje.

- De igenis van. Senki sem szeretne meghalni.

- Még kevésbé szeretnénk száműzetésben élni - vágott vissza a maga megfontolt módján Dowling. - Ezért volt csupán egyetlen ilyen ügyünk az utóbbi tíz évben, és egyetlen száműzetés. - Eggyel jobbra tolta a királynője mellett álló bástyát, és elégedetten hozzátette: - Nesze, ehhez mit szólsz?

Ebben a pillanatban felvillant egy jelzőfény. Parkinson azonnal talpra ugrott.

- Lefutott a program! - jelentette ki izgatottan. - A számítógép mindjárt közli az ítéletet!

Dowling felpillantott, és közönyösen válaszolt:

- De ugye nincsenek kétségeid, hogy mi az ítélet, vagy igen? Hagyjuk így a táblát. Majd utána befejezzük.

Parkinson csaknem biztosra vette, hogy nem lesz kedve folytatni a játszmát. Végigsietett a tárgyalóteremhez vezető folyosón, gyors és könnyed léptekkel, mint mindig.

Röviddel azután, hogy ő és Dowling beléptek a helyiségbe, a bíró elfoglalta a székét, aztán két ór bevezette Jenkinst.

Jenkins a vállát kissé előregörnyesztve állt, de máskülönben nyugodtnak tűnt. Mióta rátört az az őrjöngő harag, és egy vezeték megszakításával véletlenül sötétbe borított egy egész szektort, tudnia kellett, hogy minden bűnök legsúlyosabbika, milyen elkerülhetetlen következményekkel jár. De így legalább nem lehettek illúziói.

Parkinsonnak korántsem sikerült megőriznie a nyugalmát. Nem mert nyíltan Jenkinsre nézni, mert akkor óhatatlanul is azon kezdte volna törni a fejét, hogy ezekben a pillanatokban

mi játszódik le a férfi fejében. Vajon megpróbálja minden érzékével magába szívni a megszokott és kényelmes környezet minden apró részletét, mielőtt mindörökké beletaszítják abba a fénylő Pokolba, amely odafent siklik az égbolton? Vajon ízlelgeti a tiszta és kellemes illatú levegőt, élvezi a szórt fényeket, a szabályozott hőmérsékletet, a bármikor rendelkezésre álló tiszta vizet, a biztonságos, szelíd környezetet, amelyet úgy terveztek, hogy tökéletesen kiszolgálja és dédelgesse az emberiséget?

Míg odafent...

A bíró megnyomott egy billentyűt, és egy meglepően barátságos, minden modorosságot nélkülöző hang ismertette a számítógép döntését:

- A rendelkezésre álló információk, a törvény rendelkezései, és valamennyi, ide vonatkozó precedens figyelembevételével és mérlegelésével arra a következtetésre jutottunk, hogy Anthony Jenkins bűnös a berendezések rongálásának vétkében, amiért a legsúlyosabb büntetést szabjuk ki rá.

A tárgyalóteremben mindössze hat ember tartózkodott, de a televíziókon keresztül természetesen az egész lakosság végignézte az eseményt.

A bíró következett, aki szenvtelenül sorolta az előre megírt frázisokat:

- A vádlottat haladéktalanul átkísérik a legközelebbi úr kikötőbe, ahol is felvezetik a legelőször útnak induló teherszállító hajóra, amely elviszi őt erről a világról, hogy aztán száműzetésben élje végig természetes életét.

Jenkins behúzta a nyakát, és még jobban előregörnyedt, amitől úgy festett, mintha hirtelen összezsugorodott volna, de nem szólt semmit.

Parkinson megborzongott. Hányan lehetnek olyanok - gondolta magában -, akik átérzik most, hogy milyen irtózatosan nagy büntetés ez akármilyen bűnért? Menynyi időnek kell még

eltelnie, hogy elegendő emberiesség ébredjen az emberekben ahhoz, hogy eltöröljék ezt a büntetési formát?

Valóban képesek mások szemrebbenés nélkül belegondolni abba, hogy mi lesz Jenkinsszel odafent? Képesek elviselni a gondolatát annak, hogy mindörökre beletaszítják egyik embertársukat egy nappal elviselhetetlenül forró, éjjel hideg világba, amelyet idegen, barátságtalan és gonosz élőlények népesítenek be; egy világba, ahol az ég szemet bántóan kék, és a talaj harsány zöld, ahol a poros levegő nagy sebességgel és szeszélyesen kavargva mozog, míg az álnok tenger örökkön-örökké hullámszik?

És a gravitáció, az az erős, szörnyen erős, rettentően erős vonzerő?

Hogyan is képes a társadalom arra ítélni az egyik tagját, egy emberi lényt - akármilyen legyen is a bűne -, hogy elhagyja barátságos otthonát, a Holdat, és abban az égi Pokolban éljen - a Földön?

1968